

Research Article

Relative Contribution to Predicting Components of Marital Satisfaction of Older Adults in Urmia City and Its Correlation with Lifestyle in the COVID-19 Pandemic: A Cross-Sectional Study

Jamileh Amirzadeh-Iranchi¹, Sima Ghorbanzadeh², Yeganeh Dadashzadeh Sangary^{3,*}, Parsa Javanmard⁴

¹ Associate Professor, Department of Public Health, School of Health, Urmia University of Medical Sciences, Urmia, Iran

² MSc of Health Education and Health Promotion, Urmia University of Medical Sciences, Urmia, Iran

³ PhD Student, Department of Psychology, School of Psychology and Educational Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran

* **Corresponding author:** Yeganeh Dadashzadeh Sangary, Department of Psychology, School of Psychology and Educational Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran. Email: yeganeh.d.s@gmail.com

DOI: [10.61186/jams.27.6.337](https://doi.org/10.61186/jams.27.6.337)

How to Cite this Article:

Amirzadeh-Iranchi J, Ghorbanzadeh S, Dadashzadeh Sangary Y, Javanmard P. Relative Contribution To Predicting Components of Marital Satisfaction of Older Adults In Urmia City and Its Correlation with Lifestyle in the COVID-19 Pandemic: A Cross-Sectional Study. *J Arak Uni Med Sci.* 2025;27(6): 337-43. DOI: [10.61186/jams.27.6.337](https://doi.org/10.61186/jams.27.6.337)

Received: 22.09.2024

Accepted: 25.11.2024

Keywords:

Marital satisfaction;
Elderly;
COVID-19 pandemic;
Lifestyle

© 2024 Arak University of Medical Sciences

Abstract

Introduction: The growing increase in the elderly population requires more research to identify the health priorities of this group, especially in critical situations such as the COVID-19 pandemic. Therefore, the current study was conducted to determine the influential components of marital satisfaction and its relationship with lifestyle in Urmia City in 2021.

Methods: In this descriptive-analytical and cross-sectional correlational study, 220 married elderly living in Urmia were selected through cluster sampling. The Miler's life satisfaction and Haynes's marital satisfaction questionnaires were used in addition to the demographic questionnaire to collect data in this research. Data were analyzed using descriptive statistical tests (mean and standard deviation, frequency, and percentage) and analytical (Pearson correlation coefficients and multiple linear regression) at a significant level of $P \leq 0.05$.

Results: A step-by-step multiple linear regression model also revealed that variables of lifestyle ($\beta = -0.364$), age ($\beta = 0.425$), number of children ($\beta = 0.143$), occupation ($\beta = 0.425$) and illness ($\beta = 3.608$) - had the most considerable contribution in the sensitive prediction of marital satisfaction. The regression model excluded other demographic variables.

Conclusions: This study showed that lifestyle and demographic variables such as age, number of children, occupation, and illness have the greatest contribution in predicting marital satisfaction. Therefore, it seems necessary to design counseling services in comprehensive health centers for this group so that counselors can teach healthy lifestyles to older adults to improve marital relationships.

سهم نسبی مؤلفه‌های پیش‌بینی کننده رضایت زناشویی سالمندان شهر ارومیه و رابطه آن با سبک زندگی در دوره پاندمی کووید-۱۹: یک مطالعه مقطعی

جمیله امیرزاده ایرانق^۱، سیما قربان‌زاده^۲، یگانه داداش‌زاده سنگری^{۳*}، پارسا جوانمرد^۳

^۱ دانشجوی دکتری روانشناسی بالینی، گروه روانشناسی، دانشکده بهداشت، گروه بهداشت عمومی، دانشگاه علوم پزشکی ارومیه، ارومیه، ایران

^۲ کارشناسی ارشد، گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی ارومیه، ارومیه، ایران

^۳ دانشجوی دکتری روانشناسی بالینی، گروه روانشناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

* نویسنده مسئول: یگانه داداش‌زاده سنگری، گروه روانشناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

ایمیل: yeganeh.d.s@gmail.com

DOI: 10.61186/jams.27.6.337

چکیده	تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۷/۱
<p>مقدمه: افزایش روزافزون جمعیت سالمندان، نیازمند تحقیقات بیشتری برای شناسایی اولویت‌های بهداشتی این گروه، به ویژه در شرایط بحرانی مانند همه‌گیری COVID-19 است. لذا پژوهش حاضر با هدف تعیین مؤلفه‌های مؤثر بر رضایت زناشویی و ارتباط آن با سبک زندگی در شهر ارومیه در سال ۱۴۰۰ انجام شد.</p> <p>روش کار: در این مطالعه توصیفی-تحلیلی از نوع مقطعی همبستگی، ۱۷۰ سالمند متأهل ساکن ارومیه از طریق نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. علاوه بر پرسشنامه متغیرهای دموگرافیک، از پرسشنامه‌های رضایت زناشویی Haynes و سبک زندگی Miler استفاده شد. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری توصیفی (میانگین و انحراف معیار، فراوانی و درصد) و تحلیلی (ضرایب همبستگی Pearson، رگرسیون خطی چندگانه) در سطح معنی‌داری $P \leq 0.05$ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.</p> <p>یافته‌ها: مدل رگرسیون خطی چندگانه گام به گام نیز نشان داد که متغیرهای سبک زندگی ($\beta = -0.364$)، سن ($\beta = 0.425$)، تعداد فرزندان ($\beta = -0.143$)، شغل ($\beta = 0.425$) و بیماری ($\beta = -3.608$) بیشترین سهم را در پیش‌بینی رضایت زناشویی داشت. مدل رگرسیون سایر متغیرهای جمعیت‌شناختی را حذف کرد.</p> <p>نتیجه‌گیری: این مطالعه نشان داد که متغیرهای سبک زندگی و جمعیت‌شناختی مانند سن، تعداد فرزندان، شغل و بیماری بیشترین سهم را در پیش‌بینی رضایت زناشویی دارند. لذا به نظر می‌رسد طراحی خدمات مشاوره‌ای در مراکز جامع سلامت برای این گروه ضروری است تا مشاوران بتوانند سبک زندگی سالم جهت بهبود روابط زناشویی را به سالمندان آموزش دهند.</p>	تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۹/۵
	واژگان کلیدی:
	رضایت زناشویی؛ سالمندان؛ پاندمی کووید-۱۹؛ سبک زندگی
	تمامی حقوق نشر برای دانشگاه علوم پزشکی اراک محفوظ است.

ارجاع: جمیله امیرزاده ایرانق، سیما قربان‌زاده، یگانه داداش‌زاده سنگری، پارسا جوانمرد. سهم نسبی مؤلفه‌های پیش‌بینی کننده رضایت زناشویی سالمندان شهر ارومیه و رابطه آن با سبک زندگی در دوره پاندمی کووید-۱۹: یک مطالعه مقطعی. *مجله دانشگاه علوم پزشکی اراک* ۲۷ (۶): ۳۳۷-۳۴۳.

مقدمه

پرخاطر و پیشگیری از حوادث می‌شود. امروزه به دلیل افزایش جمعیت سالمندان، حفظ سبک زندگی سالم به چالشی بزرگ تبدیل شده است. آمارها نیز نشان می‌دهند که ۵۳ درصد از علل اصلی مرگ و میرها به سبک زندگی مربوط است (۲) که این آمار مربوط به دوران قبل از پاندمی کروناست. در دوران پاندمی کرونا، سبک تازه ای از زندگی، آغاز شد. سلامتی جسمانی و سلامت روانی افراد نیز با این شیوه زندگی، به شدت در معرض خطر قرار گرفت (۳). این سبک از زندگی، روابط زوجین را به دلیل صرف زمان بیشتر با همدیگر و نیز نداشتن مهارت‌های ارتباطی مؤثر تحت تأثیر قرار داده است و تعارضات در برخی زوجین شدت گرفته و رضایتمندی

امروزه دغدغه اصلی محققان و پژوهشگران، صرفاً پرداختن به افزایش طول عمر نمی‌باشد؛ بلکه با نگاهی به آمار و ارقام می‌توان دریافت که اگر چالش اصلی بهداشت در قرن بیستم فقط زندگی کردن بود؛ چالش قرن جدید زنده ماندن با کیفیتی برتر است (۱). کیفیت زندگی رابطه مستقیمی با سبک زندگی دارد. منظور از سبک زندگی سالم کلیه رفتارهایی است که سبب پیشگیری از بیماری و صدمه، حفظ سلامتی و ارتقای آن می‌شود مانند رژیم غذایی مناسب، ورزش، کنترل استرس، فعالیت‌های اجتماعی و مولد، اوقات فراغت، فعالیت‌های روزمره زندگی، خودداری از رفتارهای

زناشویی نیز کاهش پیدا کرده است (۴).

در شرایط عادی، در ارتباط با سبک زندگی تحقیقات متعددی انجام شده است. نتایج پژوهش صمدی و همکاران در قزوین نشان داد که میزان آگاهی، نگرش و عملکرد سالمندان درباره سبک زندگی سالم نسبتاً پایین است (۵).

همچنین مطالعه‌ای در آق قلا استان گلستان بیانگر این بود که ۱۹ درصد سالمندان، سبک زندگی نامطلوب، ۵۴ درصد، متوسط و ۲۷ درصد، سبک زندگی مطلوب دارند (۶). همچنین سبک زندگی ۸۵/۵ درصد از سالمندان ساکن در تهران و اصفهان در حد متوسط می‌باشد (۷، ۸). محققین معتقدند که افرادی که سبک زندگی فعالی دارند نسبت به افراد کم تحرک و بی تحرک از متغیرهای روانی مانند افسردگی، رضایت‌مندی، تعامل اجتماعی و روابط اعتمادآمیز مثبت‌تری برخوردار بودند و لذا کیفیت زندگی بیشتری دارند. برای نگهداری کیفیت زندگی سالمندان در سطح بالا، فعالیت فیزیکی و سلامت روانی مهم می‌باشند (۹). فاکتور مؤثر دیگری که ارتباط تنگاتنگ با سبک زندگی دارد، رضایت از زندگی زناشویی می‌باشد. که رفیعی و همکاران نیز در پژوهش خود بر این موضوع اذهان داشتند و بیان نمودند که بین سبک زندگی و رضایت از زندگی زناشویی رابطه معنی‌داری وجود دارد (۱۰). رضایت زناشویی یکی از مؤلفه‌های ثبات عاطفی زوجین در تمام مراحل زندگی بخصوص در دوران سالمندی به حساب می‌آید (۱۱). همچنین نارضایتی زناشویی ممکن است به توانایی زن و شوهر برای برقراری روابط مناسب با فرزندان و دیگر اشخاص خارج از خانواده آسیب رساند (۱۲).

رضایتمندی زناشویی دارای ابعاد مختلفی است که از جمله این ابعاد، رضایت از روابط جنسی، ارتباط، ویژگی‌های شخصیتی، روابط با اطرافیان، مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها و ارتباط با خانواده همسر، نحوه گذراندن اوقات فراغت و مشترکات مذهبی و دینی می‌باشد (۱۳). مطالعات در زمینه رضایت زناشویی نشان داد که روابط زناشویی در طول چرخه زندگی تغییر می‌کند و پیرو منحنی U شکل است و با رضایت زناشویی بالا در سال‌های نخست ازدواج قیل از والد شدن و سپس کاهش رضایت زناشویی در سال‌های میانی و سپس افزایش رضایت زناشویی در سال‌های پایانی زندگی مشخص می‌شود (۱۴).

با توجه به یافته‌های زارع و همکاران بیش از ۶۰ درصد سالمندان ازدواج کرده در مطالعه آنان رضایت زناشویی بالا داشته‌اند که این نشان‌دهنده این است که از تمام جنبه‌های زندگی زناشویی خود لذت می‌برند (۱۵). ولی آیا در وضعیت کرونا این شرایط تداوم خواهد داشت یا نه باید پاسخ داده شود؟ لذا پژوهش حاضر با هدف تعیین ارتباط رضایت زناشویی و سبک زندگی سالمندان در شهر ارومیه انجام گرفت.

روش کار

این مطالعه توصیفی-تحلیلی از نوع مقطعی همبستگی است و ۱۷۰ سالمند متأهل ساکن ارومیه از طریق نمونه‌گیری خوشه‌ای وارد مطالعه شدند. بر اساس این روش، ابتدا شهر ارومیه به دو ناحیه تقسیم و سپس فهرست مراکز خدمات جامع سلامت هر ناحیه تهیه شد و در ادامه از هر ناحیه، یک مرکز خدمات جامع سلامت، بطور تصادفی انتخاب گردید.

و سپس از هر مرکز ۸۵ سالمند به شکل تصادفی از لیست پرونده‌های مرکز جامع سلامت انتخاب شد. ملاک‌های ورود به مطالعه شامل سن ۶۰ سال و بالاتر، سلامت جسمانی، روانی و توانایی ذهنی (مشکل شناختی) که مانع تکمیل پرسشنامه نشود، نداشتن بیماری مزمن تأثیرگذار در فعالیت روزانه نظیر تعویض مفصل و بیماری شدید قلبی (جراحی قلب) و ملاک‌های خروج از مطالعه نیز شامل انصراف فرد از مشارکت در حین مصاحبه و خروج از برنامه خدمات روزانه مرکز به دلیل بیماری‌های حاد و مرگ و غیره بودند. گزارش دقیق وضعیت سلامت جسمانی و روانی سالمندان مورد مطالعه، در پرونده مرکز بهداشتی موجود است که مورد استناد قرار گرفت. قبل از انجام پرسشگری ضمن توضیح هدف از اجرای تحقیق، به سالمندان مورد مطالعه اعلام شد که شرکت در مطالعه کاملاً اختیاری است و اطمینان داده شد که اطلاعات پرسشنامه کاملاً محرمانه خواهد ماند. سپس رضایت به صورت کتبی از آنان اخذ گردید. گردآوری اطلاعات در این پژوهش با استفاده از پرسشنامه بدین صورت انجام گرفت که یک نفر پرسشگر آموزش دیده بر اساس دستورالعمل و راهنمای تکمیل پرسشنامه بصورت مصاحبه حضوری، پرسشنامه را تکمیل نمود. در این پژوهش نمونه آماری شامل ۱۷۰ نفر سالمند بالای ۶۰ سال همسردار دارای پرونده است. برآورد حجم نمونه بر اساس مطالعه رفیعی و همکاران انجام گرفت (۱۰).

$$\alpha = 0.05, Z_{\alpha/2} = 1.96, \beta = 0.2, Z_{1-\beta} = 0.85, r = 0.214, C = 0.5 * [\ln(1+r)/(1-r)]$$

$$N = \left[\frac{Z_{\alpha} + Z_{\beta}}{C} \right] + 3$$

به منظور جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش، علاوه بر پرسشنامه ویژگی‌های دموگرافیک، از پرسشنامه‌های رضایت زناشویی Haynes و سبک زندگی Miler استفاده شد. پرسشنامه ویژگی‌های دموگرافیک شامل سن، جنسیت، وضعیت تأهل، سطح تحصیلات و اشتغال است. پرسشنامه رضایت زناشویی Haynes یک پرسشنامه ۲۴ سؤالی است که یک عامل اصلی (ارتباط و همدلی) و دو عامل فرعی (رضایت جنسی عاطفی و سلامت همسر) را مورد سنجش قرار می‌دهد. در ایران روایی و پایایی این ابزار توسط قربانیان و همکاران مورد بررسی و تأیید قرار گرفت. در پژوهش آنها برای تعیین پایایی مقیاس از روش آلفای کرونباخ و دو نیمه کردن که یکی از حالات همسانی درونی می‌باشند، استفاده شد و میزان پایایی کل مقیاس به ترتیب ۰/۸۹۷ و ۰/۷۲۵ می‌باشد (۱۶).

در مطالعه حاضر جهت سنجش میزان اعتبار با استفاده از روش بازآزمایی، در فاصله زمانی ۱۲ روز، ضریب همبستگی Pearson بین نتایج بدست آمده در اجرای اول و دوم برابر با ۰/۸۶ برآورد شد. پرسشنامه سبک زندگی Miler دارای ۲۰ پرسش است که از روی پرسشنامه اصلی به فارسی برگردانده شده است. نمره‌گذاری آن نیز بر اساس مقیاس لیکرت می‌باشد. روایی پرسشنامه پس از ترجمه به روش بازترجمه به وسیله اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان تأیید گردید و پایایی آن در یک مطالعه پایلوت ۰/۸۶ و آلفای کرونباخ تک تک پرسش‌ها بالاتر از ۰/۵ بدست آمده است (۱۷). و در این پژوهش پایایی با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۱ بدست آمد.

پژوهش حاضر با کد IR.UMSU.REC.1400.459 در کمیته

جدول ۱. آماره‌های توصیفی متغیرهای کمی جمعیت‌شناختی سالمندان تحت بررسی

متغیرها	گروه	فراوانی	درصد	میانگین و انحراف معیار
شغل	کارمند	۳۹	۲۲/۹	۳۹/۱ ± ۵۸۹/۶۰
	آزاد	۱۰۴	۶۱/۲	
	بازنشسته	۲۷	۱۵/۹	
بیماری زمینه‌ای	دارد	۹۴	۵۵/۳	۳/۸۲ ± ۱/۸
	ندارد	۷۵	۴۴/۱	
	سایر	۱	۰/۶	
سال‌های زناشویی	۲۰-۳۰ سال	۳۵	۲۰/۶	۶۶/۱۲ ± ۳/۲۴
	۳۱-۴۰	۶۵	۳۸/۲	
	۴۱-۵۰	۴۹	۲۸/۸	
	۵۱-۶۰	۱۹	۱۱/۲	
تعداد فرزندان	۱	۱۲	۷/۱	۳/۸۲ ± ۱/۸
	۲	۲۹	۱۷/۱	
	۳	۳۸	۲۲/۴	
	۴	۳۹	۲۲/۹	
	۵	۲۶	۱۵/۳	
	۶ و بیشتر	۲۶	۱۵/۳	
سن	۶۵-۷۰	۷۳	۴۲/۹	۶۶/۱۲ ± ۳/۲۴
	۷۰-۷۶	۷۸	۴۵/۹	
محل زندگی	۷۱ و بیشتر	۱۹	۱۱/۲	۳/۸۲ ± ۱/۸
	استیجاری	۲۷	۱۵/۹	
	مالک	۱۳۹	۸۱/۸	
	با فرزند	۳	۱/۸	
سطح تحصیلات	سایر	۱	۰/۶	۳/۸۲ ± ۱/۸
	بی‌سواد	۵۳	۳۱/۲	
	زیر دیپلم	۴۷	۲۷/۶	
	دیپلم	۴۳	۲۵/۳	
	دانشگاه	۲۷	۱۵/۹	

اخلاق دانشگاه علوم پزشکی ارومیه به تصویب رسیده است. همچنین برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۱ (version 21, IBM Corporation, Armonk, NY) استفاده شد. آزمون‌های آماری توصیفی (میانگین و انحراف معیار، فراوانی و درصد) و تحلیلی (ضرایب همبستگی Pearson، رگرسیون خطی چندگانه) در سطح معنی‌داری ($P \leq 0/05$) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

آماره‌های توصیفی متغیرهای کمی جمعیت‌شناختی سالمندان پژوهش حاضر شامل سن، بیماری زمینه‌ای، سال‌های زناشویی، تعداد فرزندان، شغل، محل زندگی و سطح تحصیلات مشارکت‌کنندگان در جدول ۱ آورده شده است.

همانطوری که جدول ۲ نشان می‌دهد، رضایت زناشویی با سبک زندگی رابطه منفی ($r = -0/48$) دارد یعنی با سبک زندگی نامناسب، رضایت زناشویی زوجین کمتر خواهد بود از طرفی رضایت زناشویی با سن، رابطه مثبت معنی‌دار نشان داد ($r = 0/18$) که مبین این است که با افزایش سن، رضایت زناشویی در سالمندان افزایش می‌یابد.

همچنین این متغیر با سطح تحصیلات رابطه مثبت نشان داد به این معنی که با افزایش سطح تحصیلات، میزان احساس رضایت زناشویی زوجین سالمند افزایش می‌یابد ($r = 0/25$). مطابق یافته‌ها رضایت زناشویی با متغیر تعداد فرزندان رابطه منفی معنی‌دار را نشان داد ($r = -0/18$) که بیانگر این بود که با افزایش تعداد فرزندان، رضایت زناشویی سالمندان کاهش می‌یابد و در نهایت رضایت زناشویی با متغیرهای شغل، بیماری، نوع سکونت و مدت ازدواج رابطه معنی‌دار نشان نداد.

پیش‌بینی‌کننده‌های رضایت زندگی با انجام تحلیل رگرسیون چند متغیره با روش گام به گام تعیین شدند. برای این منظور متغیر وابسته، رضایت زناشویی و متغیرهای مستقل شامل سن، سطح تحصیلات، مدت زمان تأهل، تعداد فرزندان، شغل، تعداد فرزند و نوع سکونت وارد مدل شدند. بر اساس جدول ۳ متغیرهای سبک زندگی ($\beta = -0/538$ ، $CI = -0/19$ ، $CI = 0/95$)، $\beta = -0/364$ ، $CI = -0/173$ ، $CI = 0/676$ ، $CI = 0/95$)، سن ($\beta = 0/425$ ، $CI = 0/173$ ، $CI = 0/95$)، تعداد فرزندان ($\beta = -0/086$ ، $CI = -0/35$ ، $CI = 0/143$)، شغل

جدول ۲. ضریب همبستگی بین رضایت زناشویی، سبک زندگی و مشخصات جمعیت‌شناختی سالمندان

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
رضایت زناشویی	۱								
شیوه زندگی	-0/48**	۱							
سن	0/18*	0/01	۱						
مدت ازدواج	0/05	0/03	0/21**	۱					
تعداد فرزند	-0/18*	0/12	-0/04	0/29**	۱				
محل زندگی	0/14	-0/2*	-0/04	0/06	0/13	۱			
سطح تحصیلات	0/25**	-0/31**	-0/01	-0/43*	-0/52*	-0/03	۱		
شغل	0/13	-0/01	0/09	0/1	0/02	0/02	-0/02	۱	
بیماری	-0/04	-0/11	-0/17*	-0/01	-0/13	-0/04	0/06	-0/01	۱

*: $\alpha < 0/05$; **: $\alpha < 0/01$

جدول ۳. سهم نسبی مؤلفه‌های پیش‌بینی کننده رضایت زناشویی سالمندان در دوره پاندمی کووید-۱۹

مدل ۵	B	SE	Beta	t	Sig.	LB	UB
ثابت	۷۶/۰۱۱	۱۰/۹۲۳		۶/۹۵۲	۰/۰۰۰۱	۵۴/۴۲۳	۹۷/۵۹۹
شیوه زندگی	-۰/۳۶۴	۰/۰۸۸	-۰/۲۸۹	-۴/۱۳۳	۰/۰۰۰۱	-۰/۵۳۸	-۰/۱۹
سن	۰/۴۲۵	۰/۱۲۷	۰/۲۳۳	۲/۳۳۲	۰/۰۰۱	۰/۱۷۳	۰/۶۷۶
تعداد فرزند	-۱/۰۸۹	۰/۴۷۹	-۰/۱۵۹	-۲/۲۷۳	۰/۰۲۴	-۲/۰۲۵	-۰/۱۴۳
شغل	۲/۲۳۶۹	۰/۸۳۵	۰/۱۹۵	۲/۸۳۷	۰/۰۰۵	۰/۷۲	۴/۰۱۸
بیماری	-۳/۶۰۸	۱/۷۳۸	-۰/۱۴۵	-۲/۰۷۵	۰/۰۴	-۷/۰۴	-۰/۱۷۵

$$ARS^* = ۰/۲۰۶, R^2 = ۰/۲۳۰, R = ۰/۴۷۹$$

ARS = Adjusted R Square, UP = Upper Bound, LB = Lower Bound, SE = Std. Error

بحث

رضایت زناشویی، به عنوان یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های ثبات عاطفی زوجین در تمام مراحل زندگی به خصوص در دوران سالمندی به حساب می‌آید و می‌تواند انعکاسی از میزان شادی افراد از رابطه زناشویی و یا ترکیبی از خشنود بودن به واسطه بسیاری از عوامل مختص رابطه زناشویی باشد. در همین راستا پژوهش حاضر به منظور بررسی سهم نسبی مؤلفه‌های پیش‌بینی کننده رضایت زناشویی سالمندان در دوره پاندمی کووید-۱۹ و رابطه آن با سبک زندگی انجام شد. نتایج این مطالعه نشان داد که متغیر سبک زندگی به همراه متغیرهای دموگرافیک سن، تعداد فرزندان، شغل و سابقه بیماری قادر به پیش‌بینی ۲۳ درصد از واریانس رضایت زناشویی بودند. البته قدرت این متغیرها در پیشگویی رضایت زناشویی با یکدیگر یکسان نبود. در مطالعه ایزدی اونجی و همکاران، متغیرهای درآمد، ازدواج مجدد، مالکیت خانه و مشکل جسمی ۱۸ درصد از واریانس رضایت زناشویی را پیشگویی کردند (۱۸).

یافته‌های مطالعه نشان داد، میانگین نمره رضایت زناشویی در سطح مطلوبی قرار داشت. در مطالعه گیلانی و همکاران در کاشان، میزان رضایت زناشویی در بیشتر سالمندان مورد مطالعه در حد متوسط بود و در بررسی اجزای آن ۶۸ درصد سالمندان مورد مطالعه، رضایت جنسی متوسط به بالا داشتند که این یافته نسبتاً همسو با یافته‌های مطالعه حاضر بود (۱۹).

Trompeter و همکاران در مطالعه خود که در ایالت کالیفرنیا انجام شد، دریافتند در مجموع، دوسوم زنان فعال از نظر جنسی و تقریباً نیمی از زنان غیرفعال جنسی، از زندگی زناشویی خود رضایت متوسط یا بالا داشتند و تقریباً نیمی از زنان ۸۰ ساله و بالاتر همیشه یا تقریباً همیشه رضایت زناشویی را گزارش کردند (۲۰).

تفاوت در نتایج میزان رضایت زناشویی در مطالعات مختلف می‌تواند ناشی از تفاوت در ابزار مورد استفاده برای سنجش رضایت زناشویی باشد. همچنین رضایت زناشویی شامل تجارب مختلفی است که تحت تأثیر فاکتورهای فرهنگی، اجتماعی و باورهای مذهبی فرد قرار می‌گیرد. زوجین سالمند معمولاً اختلاف نظر کمتری با هم دارند و تعاملات زناشویی در میان زوجین سالمند با اثرات عاطفی منفی کمتری همراه است. در این دوره سالمندان محبت بیشتری به هم ورزیده و از بودن با بچه‌ها لذت می‌برند و به طور کلی رضایت زناشویی بالاتری دارند. با توجه به اینکه رضایت زناشویی می‌تواند از عوامل مختلف اثر پذیرد، لذا به منظور افزایش اثربخشی مداخلات برای افزایش رضایت زناشویی در سالمندان ضروری

است که تعیین‌کننده‌های رضایت زناشویی شناسایی شوند.

در این مطالعه، سبک زندگی قوی‌ترین و مؤثرترین متغیر در پیشگویی رضایت زناشویی بود. به عبارت دیگر، هرچه سالمندان سبک زندگی سالم‌تری داشته باشند، رضایت زناشویی در آنان بیشتر خواهد بود. تغییر در سبک زندگی، تغییر در باورهای ناکارآمد زوج‌ها، بهبود مبادلات کلامی، روابط جنسی و هم‌سویی در چگونگی حل مشکلات زندگی را باعث می‌شود. سبک زندگی مبتنی بر همکاری و اهداف مشترک، زندگی توأم با رضایت زناشویی را به دنبال دارد. افراد با اصلاح سبک زندگی خود، می‌توانند تمایلات خودخواهانه خود را کنار گذاشته و اهدافی با گرایش اجتماعی بالا را برگزینند. سبک زندگی مناسب می‌تواند درک و فهم زوجین را افزایش دهد و منجر به افزایش رضایت زناشویی گردد (۲۰). همسو با این یافته، نتایج مطالعه افشاری و همکاران نشان داد، بین عوامل سبک زندگی ارتقا دهنده سلامت و رضایت از زندگی رابطه معنی‌دار وجود دارد و ابعاد فعالیت جسمی، رشد معنوی، روابط بین‌فردی و مسئولیت‌پذیری سبک زندگی، بیشترین قدرت پیش‌بینی رضایت از زندگی سالمندان را دارند (۲۳). همچنین این یافته همسو با یافته‌های مطالعه Raj و همکاران بود که نقش عوامل ارتقا دهنده سلامت را در رضایت زناشویی سالمندان مورد تأیید قرار داده‌اند (۲۴).

دیگر تحقیقات انجام شده نیز نشان دادند، سبک زندگی، نقش تعیین‌کننده‌ای در رضایت زناشویی داشته است. یافته‌های مطالعه سالاروند و عابدی نیز با پژوهش حاضر همسو و همخوان بود (۲۵).

سن، به عنوان دومین متغیر توانست رضایت زناشویی را پیش‌بینی کند. مطالعه Henry و همکاران که روی ۱۰۶ فرد میانسال در گروه سنی ۴۰ تا ۵۰ سال و ۹۸ فرد سالمند گروه سنی ۶۰ تا ۷۰ سال انجام شد، نشان داد، سالمندان رضایت زناشویی بیشتری دارند و تعاملات منفی از طرف همسران در این گروه کمتر و برخی ویژگی‌های مثبت و منفی در سالمندان برجسته‌تر است؛ از جمله اینکه در سالمندان، پتانسیل کمتری برای بحث و درگیری وجود دارد، ولی برای خوشی و لذت پتانسیل بیشتری وجود دارد (۲۷).

در مطالعه صمدی و دلیر، بیان شده است که اگرچه تمایلات و فعالیت‌های جنسی در افراد مسن در مقایسه با جوانان کاهش می‌یابد، ولی علاقه به روابط جنسی در یک چهارم از زنانی که در سن ۶۵ سال و بیشتر بودند، متوسط یا بالا بود و بیشتر از یک سوم زنان در این سن گزارش کردند که طی سه ماه گذشته از نظر جنسی فعال بودند و رضایت بالایی داشتند (۲۷). برخلاف این یافته‌ها در مطالعه عبدالهی و همکاران، با

تابوی سنتی در خصوص مسائل جنسی و زناشویی سالمندان را تا حد زیادی کنار گذاشته‌اند.

سابقه بیماری، به عنوان پنجمین متغیر توانست رضایت زناشویی را پیش‌بینی کند. بیماری‌های طبی یا مصرف داروها ممکن است زندگی جنسی را تحت تأثیر قرار دهند. در مطالعه عبدالهی و همکاران، در افرادی که مبتلا به بیماری جسمی خاص نداشتند و داروی خاصی مصرف نمی‌کردند، به طور معناداری میانه نمره رضایت زناشویی بیشتر بود (۲۸) که این نتایج با مطالعه South و Krueger که در آمریکا در سال ۲۰۱۳ منتشر شد، همسو بود (۲۱). به نظر می‌رسد تأثیرات افزایش سن روی رویکرد جنسی تا حد زیادی ناشی از مسائل سلامت و مصرف داروها باشد. با توجه به افزایش میزان بروز اختلالات جسمانی در سالمندان و افزایش روزافزون جمعیت سالمند در کشور توجه ویژه به این حیطة نیز ضروری به نظر می‌رسد.

از محدودیت‌های این مطالعه شرایط کرونایی حاکم بر کشور، حساسیت بیشتر سالمندان و عدم تمایل آنها برای بیان رضایت زناشویی یا مشکلات زناشویی به دلایل فرهنگی و مذهبی خاص جامعه بود. البته در گردآوری اطلاعات سعی شد با اطمینان دادن به آزمودنی‌ها در زمینه محرمانه بودن پاسخ‌ها و اهمیت همکاری صادقانه ایشان در پاسخگویی به پرسشنامه‌ها، این مشکل حل شود. از آنجایی که در این پژوهش پیش‌بینی رضایت زناشویی سالمندان بر اساس سبک زندگی و متغیرهای دموگرافیک مورد بررسی قرار گرفت، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌هایی همانند، در گروه‌های سنی انجام شود تا امکان مقایسه فراهم شود.

نتیجه‌گیری

از آنجا که سبک زندگی یکی از عناصر مؤثر در میزان رضایت زناشویی است، به گونه‌ای که افراد با اتخاذ سبک زندگی مبتنی بر همکاری و اهداف مشترک می‌توانند زندگی توأم با رضایتی را تجربه کنند. بنابراین آموزش تغییر سبک زندگی با ارائه آموزش‌های ویژه‌ای درخصوص حل تعارض و به چالش کشیدن عقاید و احساسات معیوب بر افزایش رضایت زناشویی کمک می‌کند.

تشکر و قدردانی

در پایان نویسندگان از تمامی افرادی که در انجام این مطالعه همکاری کرده‌اند، به‌ویژه از سالمندان شرکت‌کننده که بدون همراهی‌شان انجام این پژوهش ممکن نبود، کمال تشکر و قدردانی را به عمل می‌آورند.

سهم نویسندگان

در پژوهش حاضر نویسنده اول در ایده‌پردازی پژوهش، تجزیه و تحلیل آمار و به عنوان استاد راهنما، نویسنده دوم و سوم در اجرای پرسشنامه‌ها و نگارش پژوهش و نویسنده چهارم در فرمت‌سازی مقاله شرکت داشته‌اند.

تضاد منافع

بنابر اظهار نویسندگان، این مقاله تضاد منافع ندارد.

افزایش سن، نمره رضایت زناشویی کاهش معنی‌دار نشان داد (۲۸). Chao و همکاران نیز بیان کردند رضایت زناشویی و تمایل جنسی بالغین مسن با سن کاهش می‌یابد (۲۹). ولی در مطالعه گیلاسی و همکاران سن ارتباط چشمگیری با رضایت زناشویی نداشت (۱۹). تعداد فرزندان به عنوان سومین متغیر توانست رضایت زناشویی را پیش‌بینی کند. نتایج مطالعه نوری و همکاران نشان داد که با افزایش تعداد فرزندان، سبک زندگی سلامت‌محور و به تبع آن رضایت زناشویی بالاتر می‌رود (۳۰).

از آنجا که اکثر سالمندان فرزندآوری خود را در دوره پیش‌فرزندی تکمیل کرده‌اند و فرزندان بیشتری در آن دوره به دنیا آورده‌اند، به نظر می‌رسد این فرزندان در زمینه سلامت، مراقبت بیشتری نسبت به والدین سالمند خود دارند. در جامعه ایرانی از آنجا که خانواده از ارزش بالایی برخوردار است و روابط موجود در خانواده و احترام والدین مورد تأکید فرهنگ و دین می‌باشد و به خاطر غالب بودن این فرهنگ، والدین نیز انتظار دارند که مورد تکریم و حمایت فرزندان خود قرار گیرند. سالمندانی که در سنین پیری مورد حمایت قرار گیرند، طبیعتاً مشکلات کمتری از لحاظ اقتصادی و عاطفی خواهند داشت و از سلامت روان بالاتری برخوردار خواهند بود که این مسأله می‌تواند رابطه حمایت خانواده و شادکامی و رضایت زناشویی را تبیین کند. برخلاف این یافته‌ها در مطالعه عبدالهی و همکاران، با افزایش تعداد فرزندان، نمره رضایت زناشویی کاهش معنادار نشان داد (۲۸).

در مطالعه Mardi و همکاران، سالمندانی که با فرزندان خود در یک خانه زندگی می‌کردند، از نظر جنسی کمتر فعال بودند و تمایل کمتری به رابطه جنسی داشتند (۳۱). چرا که حضور فرزندان در خانه می‌تواند از راه‌های متعدد تأثیر منفی بر رضایت زناشویی بگذارد، از جمله اینکه زوجین وقت کمتری برای گذراندن باهم دارند. در مطالعه عبدالهی و همکاران نیز افزایش تعداد فرزندان، تأثیر منفی بر رضایت زناشویی داشت (۲۸).

شغل، به عنوان چهارمین متغیر توانست رضایت زناشویی را پیش‌بینی کند. به عبارتی، سالمندان شاغل و دارای تحصیلات بالا، سبک زندگی سالم‌تر و به تبع آن رضایت زناشویی بالاتری دارند. هم‌راستا با یافته‌های مطالعه حاضر، نوری و همکاران گزارش کردند، متغیر شغل و تحصیلات از عوامل تعیین‌کننده سبک زندگی سالم و رضایت زناشویی سالمندان است و بر تعیین‌کننده بودن شغل و میزان تحصیلات فرد در انتخاب سبک زندگی و رضایت زناشویی معتقد بودند (۳۰).

در مطالعه‌ای، نمره رضایت زناشویی با افزایش تحصیلات خود فرد و همسر و افزایش درآمد و داشتن شغل به طور معناداری افزایش می‌یافت (۲۸). با بالا رفتن تحصیلات افراد، پایگاه اقتصادی-اجتماعی آنان افزایش می‌یابد. تحصیلات بر شغل و طبیعتاً بر جایگاه اقتصادی و منزلتی افراد تأثیرگذار است. شغل به دلیل زمانبندی زندگی، ایجاد روابط اجتماعی خاص به اقتضای شغل، داشتن بعضی مزایای مادی، القای جهان‌بینی و ایجاد فضای عاطفی خاص حائز اهمیت است. همچنین پژوهش‌های دیگر در این زمینه بیانگر این نکته بودند که عملکرد افراد در حیطة عملکرد سلامت با در نظرگیری متغیر تحصیلات و شغل، تفاوت قابل ملاحظه‌ای دارد، به نظر می‌رسد زنان و مردان تحصیل کرده و شاغل، باورهای نادرست اجتماعی و

References

- Hasanpoor Dehkordi A, Masoodi R, Naderipoor A, Poor Mir Reza Kalhori R. The effect of exercise program on the quality of life in shahrekord elderly people [in Persian]. *Salmand: Iranian Journal of Ageing*. 2008;2(4):437-44.
- Niknami M, Namjoo A, Baghaee M, Sedghei Sabet M, Atrkar Roshan Z. Survey healthbehavior of elderly referring to retirement centers in Rasht city in 20 [in Persian]. *Journal of Holistic Nursing and Midwifery*. 2009;20(63):40-8.
- Eskandarian G. Evaluating the consequences of corona virus on lifestyle (with emphasis on cultural consumption pattern) [in Persian]. *Social Impact Assessment*. 2020;1(2):65-85.
- Moradi MR, Naem Abadi E, Mahmoudpour A-B. Investigating the effective factors in reducing marital satisfaction in corona quarantine: A phenomenological study. *Proceedings of the First National Congress of University and COVID-19; 2020; Tehran, Iran*. [in Persian]
- Samadi S, Bayat A, Taheri H, Junaid B, Roozbahani N. Knowledge, attitudes and practices in elderly towards healthy lifestyle in old age [in Persian]. *Journal of Inflammatory Diseases*. 2007;11(1):83-4.
- Mahmudi G, Niazazari K, Sanati T. Evaluation of life style in the elderly [in Persian]. *Health Breeze*. 2013;1(3):45-50.
- Movahedi M, Khamseh F, Ebadi A, Haji Amin Z, Navidian A. Assessment of the lifestyle of the elderly in Tehran [in Persian]. *Journal of Health Promotion Management*. 2016;5(3):51-9.
- Babak A, Davari S, Aghdak P, Pirhaji O. Assessment of healthy lifestyle among elderly in Isfahan, Iran [in Persian]. *J Isfahan Med Sch*. 2011;29(149):1064-74.
- Demura S, Sato S. Relationships between depression, lifestyle and quality of life in the community dwelling elderly: a comparison between gender and age groups. *J Physiol Anthropol Appl Human Sci*. 2003;22(3):159-66. PMID: 12808229 doi: 10.2114/jpa.22.159
- Rafiee S, Toozandehjani H, Ahooei MR. Relationship of lifestyle and social support with marital satisfaction of elderly population [in Persian]. *Salmand: Iranian Journal of Ageing*. 2016;11(2):226-33. doi: 10.21859/sija-1102226
- Fisher TD, McNulty JK. Neuroticism and marital satisfaction: The mediating role played by the sexual relationship. *J Fam Psychol*. 2008;22(1):112-22. PMID: 18266538 doi: 10.1037/0893-3200.22.1.112
- Mashak R. Relationship of love components with marital satisfaction in Ahwaz Islamic Azad University married students. *Woman and Culture*. 2010;2(2):83 - 97.
- Attarzadeh Hosseini SA, Salehi OR, Farkhaie F. Lipid profile changes of elderly males in response to aerobic training and detraining [in Persian]. *Journal of Geriatric Nursing*. 2017;3(2):21-33. doi: 10.21859/jgn.3.2.21
- Abbasi M, Dehghani M, Mazaheri M, Ansarinejad F, Fadaie Z. Trend analysis of changes in marital satisfaction and related dimensions across family life Cycle [in Persian]. *Journal of Family Research*. 2010;6(1):5-22.
- Zarei H, Abolfathi Momtaz Y, Sahaf R, Mehdi M. Marital satisfaction among older adults who married in old age in Sanandaj in 2016 [in Persian]. *Iranian Journal of Ageing*. 2019;14(1):14-25. doi: 10.32598/sija.13.10.170
- Ghorbanian E, Mohammadlo H, Rasooli R, Khoshpoor F, Samarisafa J, Kargarbarzi H. Psychometric properties of the marital satisfaction questionnaire of the elderly and its components prediction through sexual intimacy and mental health in the elderly in the one and six district of province Tehran [in Persian]. *Journal of Gerontology*. 2017;1(3):29-38. doi: 10.18869/acadpub.joge.1.3.29
- Rouhafza H, Akochakian S, Sadeghi M, Fardmousavi A, Kheyraabadi G, Ghasemi T. Investigating the relation between lifestyle and chronic obstructive pulmonary disease [in Persian]. *J Guilan Univ Med Sci*. 2006;15(59):32-7.
- Izadi-avanji Fs, Gilasi H, Hajibagheri A, Yazdani A. Marital satisfaction and its effective factors in elderly people of Kashan city in 2015 [in Persian]. *Feyz Medical Sciences Journal*. 2019;23(2):192-200.
- Gilasi H, Hajibagheri A, Yazdani A. Marital satisfaction and its effective factors in elderly people of Kashan city in 2015 [in Persian]. *Feyz Med Sci J*. 2019;23(2):192-200.
- Trompeter SE, Bettencourt R, Barrett-Connor E. Sexual activity and satisfaction in healthy community-dwelling older women. *The American J Med*. 2012;125(1):37-43. e1.
- South SC, Krueger RF. Marital satisfaction and physical health: Evidence for an orchid effect. *Psychol Sci*. 2013;24(3):373-8. PMID: 23359109 doi: 10.1177/0956797612453116
- Pourmeidani S, Noori A, Shafiq SA. Relationship between life style and marital satisfaction [in Persian]. *Journal of Family Research*. 2014;10(3):331-44.
- Afshari A, Kojanagh HV, Eghbali A, Tayeri M. The Prediction of the elderly's life satisfaction based on health-promoting lifestyle [in Persian]. *Ageing*. 2020;6(3):285-97. doi: 10.22126/jap.2020.5626.1455
- Raj D, Swain PK, Pedgaonkar SP. A study on quality of life satisfaction & physical health of elderly people in Varanasi: An urban area of Uttar Pradesh, India. *Int J Med Sci Publ Health*. 2014;3(5):616-20. doi: 10.5455/ijmsph.2014.140320145
- Salarvand S, Abedi H. Experiences of social support in the elderly nursing home [in Persian]. *Iran Journal of Nursing*. 2007;20(52):39-50.
- Henry NJ, Berg CA, Smith TW, Florsheim P. Positive and negative characteristics of marital interaction and their association with marital satisfaction in middle-aged and older couples. *Psychol Aging*. 2007;22(3):428-41. PMID: 17874945 doi: 10.1037/0882-7974.22.3.428
- Samadi F, Dalir M. The role of psychological and social health on sexual health of elderly women [in Persian]. *Social Psychology Research*. 2021;10(40):21-42. doi: 10.22034/spr.2021.127712
- Abdollahi E, Shokrgozar S, Sheerojan M, Golshahi M, Zare R. Relationship between sexual satisfaction and mental health in married older women [in Persian]. *J Guilan Univ Med Sci*. 2021;30(1):14-27. doi: 10.32598/JGUMS.30.1.1401.2
- Chao J-K, Lin Y-C, Ma M-C, Lai C-J, Ku Y-C, Kuo W-H, et al. Relationship among sexual desire, sexual satisfaction, and quality of life in middle-aged and older adults. *J Sex Marital Ther*. 2011;37(5):386-403.
- Nouri Kourabbaslou B, Motie Haghshenas N, Moeini SR. A comparison of health-oriented lifestyle of two groups of iranian and afghan elderly (case study: Qarchaq Elderly) [in Persian]. *Iranian Population Studies*. 2022;7(1):345-73.
- Mardi A, Moghadam ZB, Ghafoori F, Refahi S. Sexual activity, interest and satisfaction in older women in Iran. *Journal of Biostatistics and Epidemiology*. 2019;5(1):50-7. doi: 10.18502/jbe.v5i1.1906